

KADERBRIEF 2021 - 2024

Gemeente Blaricum
Postbus 71
3755 ZH Eemnes

T14 035
Einfo@blaricum.nl
www.blaricum.nl

Uitgave
© Gemeente Blaricum
Mei2020

Aanbieding

Voor u ligt de Kaderbrief 2021 voor de gemeente Blaricum. Deze brief beschrijft de kaders waarbinnen de programmabegroting 2021 en meerjarenbegroting 2022 -2024 zal worden opgesteld.

In deze kaderbrief worden alleen de (financiële) kaders voor de komende jaren opgenomen. In de programmabegroting worden deze kaders verder uitgewerkt met als doel “het presenteren van een sluitende begroting 2021 en meerjarenraming 2022 – 2024”.

1 - Begroting 2021 structureel en reëel in evenwicht

De provincie houdt toezicht op de financiële positie van de gemeenten en de gemeenschappelijke regelingen. Doel hiervan is het bevorderen van een gezonde financiële situatie bij deze overheden. Voorkomen moet worden dat gemeenten in een financieel uitzichtloze positie terecht komen.

Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor hun financiële huishouding. Een sluitende begroting is essentieel. Als dit niet het geval is, moet de gemeente in de meerjarenbegroting aannemelijk maken dat dit wordt opgelost.

Repressief toezicht (achteraf) is regel, preventief toezicht (vóóraf) is uitzondering

Als de begroting en jaarrekening op tijd zijn ingezonden en de begroting in evenwicht is, valt een begroting onder het zogenoemde repressief toezicht. Als er geen zicht is op een sluitende begroting, al dan niet in combinatie met een slechte financiële positie, kan dit er toe leiden dat de provincie preventief toezicht gaat houden. Dit is een strenge vorm van toezicht waarbij niet alleen de begroting moet worden goedgekeurd maar de gemeente ook wijzigingen van de begroting vooraf ter goedkeuring moet inzenden.

Jaarlijks toetst de Provincie Noord Holland of de begroting van de gemeente Blaricum structureel en reëel in evenwicht is.

Om het structureel evenwicht te bepalen wordt het begrotingssaldo gecorrigeerd voor incidentele baten en lasten. In het geval de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is, zal de toezichthouder beoordelen of het aannemelijk is dat uiterlijk in 2024 tot stand zal worden gebracht.

Meerjarenperspectief 2021 - 2024

Hieronder is de basis-opbouw van de kaderbrief 2021 (in aanloop naar de begroting 2021) en het meerjarenperspectief opgenomen.

Meerjarenperspectief 2021-2024	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo uit meerjarenbegroting 2020-2023	-225.287	155.615	-219.123	-219.123
Meeropbrengst Precario ondergronds	-183.582			
Nw. Saldo meerjarenbegroting 2021-2024	-408.869	155.615	-219.123	-219.123

Duiding financiële tabellen

Duiding 'resultaat' in de financiële tabellen:

Bedrag +:	resultaat is negatief (verlies)	méér uitgaven of minder inkomsten dan begroot
Bedrag -:	resultaat is positief (winst)	minder uitgaven of méér inkomsten dan begroot

Bijzonder optredend financieel effect jaarschijf 2021 (dit geldt ook voor het jaar 2020)

In 2021 is er op de primitieve begroting een positief effect doordat er overeenstemming is bereikt met de netbeheerder Alliander over de metrage van de ondergrondse kabels en leidingen. Eerder was al duidelijk dat heffing nog tot 1 januari 2022 toegestaan was, echter er was nog géén overeenstemming tussen de gemeente en Alliander als netbeheerder over het aantal te belasten strekkende meters leidingen / kabels. Eind 2019 is hierover overeenstemming bereikt en lopende juridische procedures zijn gestaakt.

Overeengekomen is dat voor 2018 en 2019 een verlaging van de opgelegde aanslag zal plaats vinden en voor 2020 en 2021 de juiste rekening verzonden kan worden.

Lopende de discussie over de metrage hebben we in de Blaricumse begroting een voorziening opgenomen, deze kan nu opgeheven worden en is voor de voorgaande jaren in de jaarrekening vrijgevallen.

Voor 2020 en de doorwerking daarvan naar begroting 2021 betekent dit dat het in de voorziening opnemen van 35% van de opbrengst niet meer hoeft. Per saldo betekent dit dat de opbrengsten toenemen met € 183.582,= (dit effect doet zich dus ook voor in 2020).

Vanuit bovenstaande gegevens en stand zal er bij ongewijzigd beleid (en zonder structurele tegenvallers) sprake zijn van een structureel begrotingsoverschot van € 239.000,= in 2024. Dit vormt dan ook het vertrekpunt voor de begroting 2021.

Momenteel vindt er discussie plaats over het herverdelen van de DVO uren van de Belcombinatie en ook de evaluatie van het Belmodel en de Benchmark. Dit zal naar het zich laat aanzien leiden tot een raadsvoorstel waarin er een hogere bijdrage aan de Belcombinatie zal worden voorgesteld.

2 – Onzekerheden en risico's vanuit de coronacrisis

Eind maart en begin april stonden in het teken van korte termijn maatregelen om de ontstane crisissituatie het hoofd te bieden. Als lokale overheid staat de gemeente dichtbij de inwoners, en ook in deze moeilijke tijd staat de ambtelijke organisatie klaar om inwoners en bedrijven te ondersteunen met goede informatie, vertaling van landelijke maatregelen en de uitvoering van landelijke regels, zoals de ondersteuning aan kleine zelfstandigen en ZZP-ers. In de laatste weken van maart en de eerste week van april zijn reeds afspraken gemaakt met enkele ministeries op grote thema's, zoals de bijstand aan zelfstandigen en het doorbetalen van zorgaanbieders in het sociaal domein. Maar ook op veel andere terreinen zullen er financiële effecten optreden, in ieder geval in 2020 en deels ook in de jaren erna.

Het gaat op dit moment dus voornamelijk om het hier en nu en het bestrijden van de directe gevolgen van de coronacrisis. Voor 2021 en verder spelen juist de indirecte gevolgen van de coronacrisis een grote rol, met name op economisch vlak. Op dit moment is er echter nog erg veel onzeker. Richting de programmabegroting 2021 – 2024 zal er meer zicht zijn op het verloop van de coronacrisis en de daaruit voortvloeiende structurele gevolgen.

Op dit moment wordt gewerkt aan een helder inzicht in de gevolgen in 2020 en de mogelijk structurele gevolgen. Het Rijk heeft aangegeven de extra kosten voor gemeenten te gaan compenseren. In de meicirculaire wordt duidelijk of en in hoeverre dat ook daadwerkelijk gaat gebeuren.

Door het CPB zijn een viertal scenario's opgesteld, waarlangs de crisis zich kan ontwikkelen en welke gevolgen dat heeft voor de economie. Elk scenario gaat uit van een recessie in de eerste helft van 2020. Scenario 1 gaat uit van een voorzichtig herstel in 2020, scenario 2 en 3 van herstel in 2021 en scenario 4 van een diepe crisis in 2020 en 2021 en herstel pas in 2022. Het meest reëel lijkt op dit moment scenario 2, waarbij herstel vooral in 2021 zal optreden. Nu de 'lockdown' via de routekaart van het kabinet stapsgewijs wordt versoepeld zal blijken in welk tempo en in welke mate de (wereld)economie zich zal herstellen. Bij het opstellen van de begroting (juli – augustus) zal duidelijk zijn of de versoepeling doorgezet kan worden of er toch onverhoopt een terugval valt waar te nemen.

3 – Loon-, prijs en belastingontwikkeling

Algemene loon- en prijscompensatie

De begroting en meerjarenraming zullen we opstellen in constante prijzen. Dat houdt in dat alleen voor het eerst komende jaar de uitgaven en inkomsten worden geïndexeerd voor prijsontwikkeling. Vervolgens ramen we de volgende jaren op het zelfde prijsniveau. Daarbij wordt wel rekening gehouden met de areaaluitbreidingen binnen de gemeente Blaricum (ontwikkeling Blaricummermeent).

Voor de begroting 2021 wordt de inflatiecorrectie **conform de bestendige gedragslijn** bepaald op basis van een weging van twee afzonderlijke indexcijfers, zoals deze zijn opgenomen in het Centraal Economisch Plan 2020 (CEP 2020). Het betreft de volgende indexcijfers:

- 2/3 deel van de overheidsconsumptie (ten behoeve van loonontwikkelingen)
- 1/3 deel van de consumentenprijsindex (ten behoeve van prijsontwikkelingen)

Het gewogen gemiddelde van indexering van goederen, diensten en lonen is afgerond 1,9%. Met dit percentage zullen de (overige) gemeentelijke heffingen en inkomsten aangepast worden.

In de programmabegroting wordt ook een (lasten verhogende) stelpost opgenomen ter dekking van de indexatie van subsidie van de diverse instellingen. Hiervoor wordt een bedrag van € 25.000 opgenomen als stelpost. In veel subsidievoorwaarden is die indexatie verplicht opgenomen.

Dit percentage is als volgt berekend:

Inflatiecorrectie 2021	
2/3 deel van de prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers (2,1%)	1,40%
1/3 deel van de consumentenprijsindex (1,5%)	0,50%
Totaal Inflatiecorrectie 2021	1,90%

Overigens is bij het bepalen van dit percentage uitgegaan van de verschillende scenario's die het CPB heeft gepubliceerd met betrekking tot de Coronacrisis.

Onroerende Zaakbelasting

Voor de komende jaren is **voorlopig** het uitgangspunt dat de totale opbrengst uit de OZB gelijk blijft, met uitzondering van de areaaluitbreiding en de inflatiecorrectie. Dit betekent dat bij een waardestijging van de woning het tarief van de OZB daalt, maar bij een daling van de woningwaarde het tarief zal stijgen.

Riool- en afvalstoffenheffing

Uitgangspunt van de riool- en afvalstoffenheffing is dat deze heffingen kostendekkend worden opgelegd in 2021. Bij het opstellen van de begroting 2021 wordt rekening houden met dit uitgangspunt. Daarnaast zal ook goed gekeken worden naar de realisatie 2019, de verwachtingen voor 2020 alsmede door derden opgegeven hogere inzamelkosten.

Toeristenbelasting

Voor 2020 is de toeristenbelasting vastgesteld op € 2 conform voorgaande jaren. Wij stellen voor om dit tarief voor 2021 gelijk te houden aan 2020.

4 – Groei van de gemeente Blaricum (areaaluitbreiding)

Bij de begroting 2020 is in kaart gebracht hoe de verwachte groei van Blaricum, welke met name voort komt uit de verdere ontwikkeling van de Blaricummermeent de komende jaren, zich zal ontwikkelen. Duidelijk is dat het project zich naar de algehele realisatie aan het ontwikkelen is. In 2021 wordt naar verwachting de laatste opleveringen van woningen verwacht. Voor 2022 wellicht nog wat activiteiten voor bedrijventerrein Businesspark 27 waarna de GREX naar verwachting ultimo 2022 gesloten kan worden. Deze areaaluitbreiding levert aanvullende OZB opbrengsten woningen en niet-woningen (bedrijven en winkels) op.

Die areaaluitbreiding gaat schoksgewijs (kavel, in aanbouw, oplevering, eerste marktwaardering) en ijlt dus na. Bij het opstellen van de begroting 2020 is voor de nakomende jaren rekening gehouden met een toename van de OZB-opbrengsten

5 – Ontwikkelingen Sociaal Domein

Binnen het sociaal domein verwachten we forse tekorten bij jeugdhulp en Wmo. In een afzonderlijke RIB wordt in beeld gebracht hoe deze tekorten zich ontwikkelen zonder bijsturingsmaatregelen en zonder extra compensatie door de rijksoverheid. Naar aanleiding van de fors hogere uitgaven in 2019 dan begroot is o.l.v. de HBEL-portefeuillehouders een traject gestart gericht op het analyseren van de tekorten (wat is de verklaring/oorzaak), aan welke knoppen kan gedraaid worden zonder verlies van noodzakelijke zorg, hoe kunnen we leren van andere gemeenten die al fors hebben omgebogen, wat is een reëel tijdsfad voor maatregelen. Gezamenlijk hebben de HBEL-gemeenten € 3,2 mln. tekort, dus alle vier HBEL-gemeenten hebben een uitdaging.

Vooraf bij de Jeugdzorg zien we dat de 80-20 regel opgeld doet. Slechts een klein deel van de cliënten (20%) is verantwoordelijk voor 80% van de kosten. Vooraf de dure, interne (gesloten) jeugdzorg kost veel geld. Hoe kunnen we die plaatsingen voorkomen, hoe duren ze zo kort mogelijk en welk alternatief kunnen we binnen Blaricum wellicht ook bieden (pleegzorg en ambulante begeleiding?). De hulpvraag is leidend, maar de vraag is hoe dat efficiënt, effectief en tegen redelijke kosten kan.

Onder gelijkblijvende omstandigheden verwachten we een structureel tekort op jeugdhulp van € 200.000 en op Wmo € 100.000 (deels door het abonnementstarief). Verder is € 50.000 extra nodig voor het leerlingenvervoer. In totaal gaat het om een forse tegenvaller binnen de begroting van Blaricum. Voor 2021 als ook 2022 is er vanuit het aangenomen raadsamendement inzake gewenste omvang reserve sociaal domein als ook de omvang van kosten ten opzicht van de totale dekkingsmiddelen een bijstelling vanuit de reserves van circa € 100.000,=. Zoals zich het momenteel laat aanzien zijn de tegenvallers van structurele aard.

In de programmabegroting zullen de geanalyseerde bedragen worden opgenomen, inclusief de gemeentelijke bijsturingsmaatregelen.

6 – Ontwikkelingen Algemene Uitkering (o.b.v. septembercirculaire 2019)

Het uitgangspunt voor deze kaderbrief is de begroting 2020, die was gebaseerd op de meicirculaire 2019. In september 2019 (Prinsjesdag) is de septembercirculaire 2019 gepresenteerd. Deze laat een positief effect zien tot en met jaar 2022 ten opzichte van de stand in de begroting 2020, vanaf 2023 is effect nagenoeg nul (zie overzicht).

Algemene Uitkering	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Algemene uitkering Programmabegroting 2020 – 2023	-11.300.226	-11.456.293	-11.711.084	-11.711.084
Algemene uitkering o.b.v. de septembercirculaire 2019	-11.401.011	-11.537.470	-11.702.023	-11.702.023
Totale ontwikkeling bijdrage verbonden partijen	-100.785	-81.177	9.061	9.061

De basis voor de begroting 2021 wordt de meicirculaire 2020. Het is nog onduidelijk hoe de algemene uitkering zich verder zal ontwikkelen.

De voorjaarsnota 2020 van het Rijk zegt hierover:

Accres Gemeente-, Provincie- en Btw-Compensatiefonds (GF, PF en BCF)

De hoogte van de uitgaven van het Rijk werkt via de normeringssystematiek door in de indexatie van het Gemeentefonds, Provinciefonds en in het plafond van het Btw-compensatiefonds (het accres). De afrekening van het accres 2019 en de actualisatie van het uitgavenbeeld voor 2020 leiden tot een stijging van het accres. Daarnaast leidt ook de afrekening van het BCF over 2019 tot een positieve afstorting in het Gemeente- en Provinciefonds.

Dat zou mogelijk duiden op een positieve bijstelling. Voor nu gaan we uit van de positieve bijstelling op basis van de septembercirculaire en dat deze dus niet naar beneden zal worden aangepast. Mogelijk zit er in mei dus nog wat in het vat, maar wellicht zal het kabinet die ruimte (groei) ook weer aanwijzen als compensatie van gestegen kosten/claims.

Toekomst AU:

In opdracht van het Rijk werken twee bureaus aan een nieuw verdeelmodel voor het Gemeentefonds. Het concept nieuwe verdeelmodel voor het sociaal domein lijkt redelijk aan te sluiten bij de uitgaven, maar het concept voor de klassieke taken zou leiden tot een forse verschuiving ten koste van kleine gemeenten en ten gunste van grotere steden. Die verschuivingen waren dermate fors dat er eerst nader onderzoek en verklaringen worden gezocht. Het nieuwe tijdschema behelst een consultatie in de periode september – november, het sturen van het voorstel aan de TK eind november en vervolgens in de decembercirculaire 2020 per gemeente een/het beeld van de gevolgen. De nieuwe verdeling gaat in per 2022 (met een overgangperiode waarin de nadeelgemeenten worden gecompenseerd).

De onderzoeken naar de kosten Jeugdzorg zijn begin 2020 naar VWS gestuurd en de minister heeft ook hier om aanvullend onderzoek gevraagd dat eind dit jaar gereed moet zijn. De minister stelt zich op het standpunt dat het nieuwe kabinet over de door VNG gevraagde compensatie/extra budgetten een uitspraak moet doen. Voor 2020 en 2021 worden hier dus geen extra gelden meer verwacht.

Tot slot neemt het EMU-saldo door alle maatregelen ter bestrijding van de corona-crisis toe van 46,3% naar 65,2% van het BBP is de schatting (een teller effect van hogere schuld en een noemer effect van een recessie = lager BBP). De definitieve uitkomsten zijn nog onduidelijk. De Europese norm is 60% BBP dus op enig moment zal het nieuwe kabinet weer gaan bezuinigen als de EMU-schuld boven de 60% uitkomt. Als we ook in de nieuwe periode samen de trap af gaan, dan zal dat ook de gemeenten raken.

7 – Ontwikkelingen bijdragen Verbonden Partijen

In het kader van de zienswijzeprocedure heeft de verschillende verbonden partijen hun begrotingen aangeboden aan de gemeente Blaricum. Bij het opstellen van de programmabegroting 2021 wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van de bijdragen aan de verschillende verbonden partijen, zoals hieronder weergegeven. Grotendeels worden deze mutaties veroorzaakt door de CAO-stijgingen.

Ontwikkeling bijdrage Verbonden Partijen	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bel Combinatie	154.154	154.420	154.320	154.320
GAD	69.156	69.156	69.156	69.156
Reg. Uitvoeringsdienst OFGV	-28.537	-28.537	-28.537	-28.537
Veiligheidsregio	29.353	29.353	29.353	29.353
Goois Natuur Reservaat (GNR)	5.270	5.270	5.270	5.270
GR regio Gooi- en Vechtstreek	72.031	72.031	72.031	72.031
Totale ontwikkeling bijdrage verbonden partijen	301.427	301.693	301.593	301.593

8 – Ontwikkelingen op begroting Blaricum

We koersen op een begroting 2021 en meerjarenraming 2022 – 2024 af met een behoorlijke uitdaging.

Ontwikkeling begroting	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Beginstand begroting 2021 incl. aanpassing	-408.869	155.615	-219.123	-219.123
Stelpost inflatie subsidies	25.000	25.000	25.000	25.000
OZB inflatiecorrectie	-65.000	-65.000	-65.000	-65.000
OZB Areaal-uitbreiding (reeds in begroting)	0	0	0	0
Sociaal Domein jeugd	200.000	200.000	200.000	200.000
Sociaal Domein WMO	100.000	100.000	100.000	100.000
Verrekeningen o.b.v. amendement Raad	-100.000	-125.000	50.000	40.000
Sociaal Domein leerlingenvervoer	50.000	50.000	50.000	50.000
Algemene Uitkering	-100.785	-81.177	9.061	9.061
Verbonden partijen	301.427	301.693	301.593	301.593
Bekende niet te vermijden ontwikkelingen:				
CAO-effecten staf	8.000	8.000	8.000	8.000
Totale ontwikkeling saldo begroting	9.773	569.131	459.531	459.531

De fors tegenvallende uitgaven in het sociaal domein slaan een behoorlijk gat in onze meerjarenbegroting. De analyses de komende maanden en de mogelijkheden om de uitgaven in het sociaal domein te beheersen c.q. teug te dringen zijn van groot belang voor de uiteindelijke meerjarige

opgave. Zonder die € 400.000 aan extra kosten die we vooralsnog structureel ramen zou het beeld minder negatief zijn.

Voorts kunnen de komende maanden nog andere tegenvallers ontstaan die opgevangen moeten worden. Vooral door de onzekerheid m.b.t. de coronagevolgen is het nu lastig voorspellingen te doen. Voor de Bijstand kan de gemeente bijvoorbeeld bij meer dan 7,5% tekort terugvallen op een vangnetregeling, waarbij de tekorten na 7,5% voor 50% en na 12,5% voor 100% aangevuld worden. Dus het risico is gemaximeerd. Maar een beroep op bijstand betekent ook kosten voor kwijtschelding, schuldsanering en beroep op begeleiding.

Ook de bovengenoemde ontwikkelingen bij de BEL Combinatie moeten nog in de meerjaren structurele begroting worden opgenomen.

Het college zal voor de begroting 2021 een voorstel doen hoe we de ombuigingen denken te realiseren en welk proces we voorstellen om uiteindelijk in 2023 of uiterlijk 2024 een sluitende begroting te realiseren. De afgelopen jaren heeft Blaricum niet fors hoeven bij te buigen, dus een brede heroverweging van de begroting is een logische eerste stap om laaghangend fruit te oogsten. Welke boodschap de meicirculaire 2020 herbergt is vooralsnog onbekend. Blijft de opgave echter op structureel ca. € 0,5 mln. staan, dan is een omvangrijke operatie nodig gericht op bezuinigingen, vergroten van de inkomsten en andere oplossingen. Omdat sommige maatregelen tijd kosten om te realiseren (bijvoorbeeld verlagen subsidies instellingen of vertrek personeel t.g.v. een kerntakendiscussie) zal voor de taakstelling ook een groeitraject gehanteerd worden.

Een realistisch groeipad waarbij in drie jaar toegewerkt wordt naar een sluitende begroting in 2024 vergt wellicht een beroep op de algemene reserve, waarbij vastgesteld kan worden dat deze vooralsnog hiertoe omvangrijk genoeg is.

Voor de corona-gerelateerde (hopelijk incidentele) gevolgen zou naar voorbeeld van Hilversum een specifieke reserve gevormd kunnen worden, zodat het meerjarenbeeld niet onnodig verstoord wordt. Als we naar rato van inwonertal een zelfde reserve vormen, zou dat een omvang van ca. € 300.000 moeten hebben. Het nu (of in juli) inschatten van de effecten is echter in alle gevallen koffiedikkijken.

De boodschap voor de begroting 2021 is helder. Ruimte voor nieuwe wensen is er echt niet.